

ΚΟΚΣΟΒΙΣΤΑ

ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΚΤΙΣΤΑΔΙΩΤΩΝ

ΕΤΟΣ 2ο

Φύλλο 18

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ — ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1983

Φτενα χωράφια βολεμένα
σε πεζούλια
και γίδες που κρεμνιούνται
πάνω σε γκρεμνούς,
Ετούτη είν' η Πατρίδα
μας' μα η πούλια
δε φέγγει πιό καθαρία σ'
αλλους ουρανούς.

Γ. Κοτζιούλας

Γιά το εκκλησιαστικό κτήριο της πλατείας

Με το θέμα αυτό καταπιαστήκαμε και στο προηγούμενο φύλλο της εφημερίδας μας. Επειδή πρόκειται για κατι το σοβαρό που ενδιαφέρει όλους μας κρίνουμε σκόπιμο να ασχοληθούμε και πάλι με αυτό και να προσθέσουμε ό,τι καινούργιο υπέπεσε στην αντίληψή μας.

Στο φύλλο εκείνο, έχουμε αναφέρει ότι το κοινοτικό συμβούλιο έχει πάρει την απόφαση να χτίσει εκπολιτιστικό κέντρο στο χωριό μας. Εμείς βέβαια, στο άρθρο μας εκείνο, διατυπώσαμε την αποψη ότι πρέπει το χωριό μας να αποκτήσει και ξενώνα. Την αποψη μας αυτή αν θέλει, ας τη λαβει υπόψη του το κοινοτικό συμβούλιο. Ομως, αυτό δεν αποτελεί πρόβλημα. Το πρόβλημα βρίσκεται αλλού. στην παραχώρηση από την Εκκλησία του οικοπέδου, στο οποίο θα ανεγερθεί το σχετικό οίκημα.

Αυτή τη φορά θα μιλήσουμε ανοιχτά με βάση τα έγγραφα, που ανταλλάξαν μεταξύ τους το κοινοτικό και το εκκλησιαστικό συμβούλιο. Πρόκειται για έγγραφα που μας έδωσε σε φωτοαντίγραφο ο πρόεδρος του χωριού μας, ώστε να απο δική μας παρακλήση. Θα παρακολουθήσουμε τα πράγματα μέσα από το περιεχόμενό τους. στο πρώτο έγγραφο (με ημερομηνία 17.6.83 και αριθμ. πρωτ. 402), που απευθύνεται από τον πρόεδρο προς το κοινοτικό συμβούλιο, διαβάζουμε την παρακλήση να παραχωρηθεί δωρεάν στην κοινότητα το οικοπέδο με το παλαιό εκκλησιαστικό κτήριο της κεντρικής πλατείας, προκειμένου να κατασκευαστεί νέο οίκημα, από το οποίο το ιερόσυγείο θα είναι στην ιδιοκτησία της Εκκλησίας και

το ανώγειο θα χρησιμοποιηθεί για εκπολιτιστικό κέντρο. Αναφέρεται ρητά στο έγγραφο αυτό ότι κατασκευαστής θα είναι η Κοινότητα.

Ο παπα-Νίκος Μήτσος, παίρνοντας το παραπάνω έγγραφο, είπε στον πρόεδρο ότι θέλει τις υπογραφές των συγχωριανών μας, που εγκρίνουν τη δωρεάν παραχώρηση του εκκλησιαστικού κτιρίου, για να είναι και αυτός κατοχυρωμένος (Αυτά τα γραφουμε σύμφωνα με όσα μας είπε ο πρόεδρος). Έτσι συνταχθηκε το δεύτερο κείμενο, που έχουμε στα χέρια μας και που απευθύνεται πάλι προς το εκκλησιαστικό συμβούλιο, με ημερομηνία 19.6.83. Σε αυτό παρουσιάζονται οι κάτοικοι του χωριού μας να θέλουν τη δωρεάν παραχώρηση του κτιρίου αυτού στην κοινότητα, με τους όρους που έθεσε ο πρόεδρος στο

πρώτο έγγραφο του. Κατω από το κείμενο αυτό, υπάρχει η λέξη «υπογραφαι», χωρίς να έχει υπογραφεί κανείς. Σε ερώτησή μας γιατί δεν κυκλοφόρησε το χαρτί αυτό ώστε να υπογραφουν οι συγχωριανοί μας, ο πρόεδρος μας απάντησε ότι ο παπα Νίκος άλλαξε γνώμη και δεν θέλησε να μαζευτούν υπογραφές.

Έτσι περνάμε στο άλλο έγγραφο: το στέλνει ο παπα Νίκος προς το κοινοτικό Συμβούλιο, με ημερομηνία 29.6.83 και αριθμ. πρωτ. 16. Με το έγγραφο αυτό πληροφορείται η κοινότητα ότι «σύμφωνα με τον ισχύοντα νόμο απαγορεύεται η δωρεάν παραχώρηση ή η παραχώρηση με αντιπαροχή» και ότι, κατά συνέπεια, δεν είναι δυνατό να γίνει καμμία παραχώρηση. Ο παπα-Νίκος μάλιστα υπογράφει το —Συνέχεια στην 4η σελ.

ΣΤΟ ΒΟΥΝΟ

«Βουνό», για μας τα παιδιά, ήταν η περήφανη κι επιβλητική Στρογγούλα. Κάθε πρωί που ξυπνούσαμε, προς τα κεί κοιταζαίμε, για να δούμε αν βγήκε ο ήλιος, και το ματι μας διέτρεχε όλη την κορυφογραμμή των Τζουμερκών και ξαναγύριζε πάλι με θαυμασμό στη Στρογγούλα, που κρέμονταν κυριολεκτικά πάνω από το κεφαλι μας.

Καθώς μεγαλώναμε και

Του
ΝΙΚΟΥ ΜΠΡΙΑΣΟΥΛΗ

ξεθαρρεύαμε, η Στρογγούλα γινόταν μια πρόκληση: Ν' ανεβούμε εκεί απανω στην κορφή της!

Οι μεγάλοι διηγούνταν πως απ' εκεί ψηλά βλέπει κανείς μακριά την Αρτα και τα Γιαννεά. Αυτό ήταν που μας ξαναβε ακόμα πιο πολύ τη φαντασία και δυναμωνε στην παιδική μας ψυχή τον πόθο ν' ανεβούμε μια μέρα στην κορφή της.

Πρέπει να' ταν Ιούνιος μήνας, ανήμερα της Ανα-

ληψης.

Μόλις «απόλυσε» η εκκλησία, συναντηθήκαμε στην πλατεία όλη η παρέα ο Γιαννης Βήχας (του Γιώργου Χήτα), ο Γιώργος του Δήμου Θεοχαρη (ο σημερινός Πρόεδρος), ο Δήμος Λένης (του Παπα), ο Τακης Μπριασούλης (του Κώστα Χ'στακη), και μερικοί άλλοι. Εκεί έπεσε η ιδέα. —Παμε στο βουνό;

Η απόφαση παρθηκε αμέσως και, όπως ήμασταν όλη η παρέα, κατευθείαν απ' την πλατεία, ξεκινήσαμε. Αργότερα φανηκε, πως κανείς δεν ήξερε τι σημαίνει «να πας στοβουνό», ότι η αναβαση είναι μεγάλη κι επικίνδυνη, γιατί δεν πήραμε τίποτε μαζί μας, ούτε είχαμε βαλει κατι στο στόμα μας, εκτός από λίγα κόλυβα, που φαγαμε με την απόλυση της εκκλησίας.

Ξεκινήσαμε και τραβήξαμε ίσια Κουρεμένο, Αη Δημήτρη και την πρώτη σταση καναμε στου «Γιώργου Γούλα». Εκεί είχε ένα θαυμασίο νερό, αλλά ήταν «γούρνα», κι έπρεπε να σκύψεις κατω για να πιείς. Αυτό έκανα κι εγώ, αλλά πριν σκύψω, έβγαλα το καινούργιο μου σχολικό καπέλο και τα 'φησα στην ακρη και φεύγοντας ξέχασα να το παρω. Πολύ μου στοίχισε εκείνη η απώλεια και τη θυμόμουν για χρό-

—Συνέχεια στην 3η σελ.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Το Δ.Σ. της Αδελφότητας βρίσκεται στην ευχάριστη θέση να ανακοινώσει ότι λειτουργεί δανειστική βιβλιοθήκη στα Γραφεία της Αδελφότητας. (Σκουφα 20).

Όσα μέλη και όσους χωριανούς ενδιαφέρει το διαβασμα καλού βιβλίου, μπορούν να τα δανείζονται από τον υπεύθυνο κ. Γεώργιο Τόλη.

ΤΟ Δ.Σ.

ΤΑ ΕΘΙΜΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ΜΑΣ

β' Η ΖΩΗ ΤΩΝ ΕΘΙΜΩΝ

(Συνέχεια προηγούμενου)

Το έθιμο υπόκειται στο νόμο της εξέλιξης, δηλαδή γεννιέται, ζει και μπορεί να εξαφανιστεί, αλλά και να ξαναζήσει.

Παρα την τάση που έχει ο λαός μας να επιμένει στη παραδοση, ποτέ ένα έθιμο δεν θα φτασει στην απόλυτη ηρεμία, γιατί το έθιμο δε ζει μια ξεχωριστή ζωή, αλλά εξαρτάται από τον τρόπο ζωής των ανθρώπων, που έχουν το έθιμο αυτό. Επόμενο είναι, κάθε φορά που ο τρόπος ζωής αλλάζει, να δέχονται και τα έθιμα την επίδραση της αλλαγής.

Για παραδειγμα αναφέρω τη ζωή στο χωριό μας. Αυτή άλλαξε σε πολλά σημεία, σε σύγκριση με παλιότερες εποχές, εξ αιτίας των ανέσεων που προσφέρει ο υλικός πολιτισμός. Έτσι παρατηρούμε να σβήσσει σιγά σιγά ο παραδοσιακός τρόπος παρασκευής ψωμιού, χριστόψωμου, Λαμπροκουλούρας και κυρίως της «λειτουργίας για τον παππα» γιατί οι συγχωριανοί μας τα προμηθεύονται έτοιμα, ίσως σε καλύτερη εμφανιση, οπωσδήποτε κατώτερα σε νοστιμια. Παλιότερα, για να γίνει η λειτουργία,

έπρεπε να τηρηθεί με ευλάβεια ολόκληρη διαδικασία. Δηλαδή η γερόντισσα λουζόταν, αλλάζε κι έστελνε το μικρό παιδί να φέρει από τη βρύση «ακριντό νερό». Το πετρογκαζ ή ηλεκτρική κουζίνα, εκτόπισαν την πυροστια, την κρέμασταλα. Το εσωτερικό δίκτυο ύδρευσης εξαφανίστηκε τη βαρέλα. Είναι βέβαια όπως παμε, ότι ο βλόερος, η γαστρα, η πυροστια, το σκαφίδι, το πλαστήρι, το τσουκαλι θα αναπαύονται σε καμμία γωνία του υπόγειου ή θα γίνουν αντίκες ορισμέ-

—Συνέχεια στην 4η σελ.

ΚΟΥΣΟΒΙΣΤΑ
Διμηνία έκδοση της Αδελφότητας Κτισταδιω-
τών Άρτας «Η ΑΓΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ»

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ: Αδελφότητα Κτισταδιωτών Άρτας
Υπεύθυνος Σύμφωνα με το νόμο: Ν. Γ. Θεοχαρης
Διαχειριστής Οικονομικού: Δημ. Β. Γιαννακης

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: Ετήσια εσωτερικού δρχ. 250
Εξωτερικού δρχ. 1000 Κοινοτήτων δρχ. 500

Γραφεία: ΣΚΟΥΦΑ 20 ΑΡΤΑ

Οι γνώμετων συνεργατών δεν εκφράζουν απα-
ραίτητα και τις απόψεις του Δ.Σ.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΓΑΜΟΙ

**Ετέλεσαν τους γαμούς τους, το περασμένο διμη-
νιο τα παρακατω ζευγα-
ρια:**

Όλγα Χρ. Γιαννακη και Γι
ώργος Τσίμης,
—Αλίκη Γ. Θεοχαρη και
Ντίνος Σκανδαλης,
—Μαρία Χρ. Μπριασούλη
και Στέλιος Ματζούρος.
—Σουζάνα Γρ. Λένη και
Κώστας Σηπλιόπουλος.
—Κώστας Στ. Μήτσιος
και Γιαννούλα Γεωργάνα.
—Γιώργος Κ. Φλώρος και
Μαραγαρίτα.

**Σ' όλα τα νέα ζευγάρια
η εφημερίδα μας εύχεται
βίο ανθόσπορο.**

ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ

Αμοibaία υπόσχεση γα-
μου έδωσαν η Βίλμα Στ.
Βήχα και ο Τακης Καραου
λακης. Ευχόμαστε καλά
στέφανα.

ΘΑΝΑΤΟΙ

Πέθανε στις 19 Αυγούστου
η Βα'ία Βασ. Γιαννακη.
Συλλυπούμαστε τους οικεί
ρους της.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Μας έστειλαν την συν-
δρομή ήτους οι παρακα-
τω συγχωριανοί:
Δώδος Δημήτρος Γιαννε-
να Δρχ. 250
Μπριασούλης Ευσταθιος
Λαύριο Δρχ. 250
Λένης Χρήστος Πατρα
Δρχ. 500
Βήχας Βασίλειος Χαρ.
Κτισταδες δρχ. 1.000
Λένης Ευσταθιος Καζανη
δρχ. 500
Φλώρος Γεώργιος Βασίλ.
ΑΡΤΑ Δρχ. 500
Γιώτης Νικόλαος Ιωαν.
ΑΡΤΑ Δρχ. 500
Καλύβας Βασίλειος Αριστ.
Άρτα Δρχ. 250
Παπαθανασίου Αναστασι-

ος Βόλος δρχ. 1.000
Βήχας Αθανασιος ΑΘΗΝΑ
δρχ. 250
Σιαφακας Αθανασιος ΑΘΗ
ΝΑ Δρχ. 250
Γιαννακη Βασίλική ΠΑΤΡΑ
δρχ. 250
Μπιτχαβας Χρήστος Κτι-
σταδες δρχ. 300
Θεοχαρης Ανδρέας ΑΘΗ-
ΝΑ Δρχ 1000
Αλεξίου Κων/νος Γιαννενα
δρχ. 250
Λένης Δημοσθένης ΑΘΗ-
ΝΑ Δρχ. 250
Μπριασούλης Νίκος Χρ.
ΑΘΗΝΑ Δρχ. 500
Κούγκουλος Κων/νος ΑΡ-
ΤΑ Δρχ 500
Παπαθεοδώρου Ανδρέας
Λούρος Δρχ. 500
Μπριασούλης Βασίλειος
Κων. ΛΑΥΡΙΟ Δρχ. 500
Πασπδημητρίου Γεώργιος
Ιωαν. ΑΡΤΑ Δρχ. 500
Μπιτχαβας Βασίλειος Χρ.
ΓΙΑΝΝΙΝΑ Δρχ 300
Θεοχαρης Γιώργος Δημ.
Κτισταδες Δρχ. 500.
Βήχας Δημήτριος Χρ, Α-
ΘΗΝΑ Δρχ. 250
Βασίλακης Νικηφόρος ΑΡ-
ΤΑ Δρχ. 500
Λένης Νικόλαος Γ. ΑΡΤΑ
Παπαδημητρίου Μαρία Γι
αννενα Δρχ. 250
Σαββαντιδής Γιώργος Γιαν
νινα Δρχ. 250
Σακαλής Δημήτριος Γι-
αννινα Δρχ 250
Μπακογιαννης Δημήτριος
Κομπότι Δρχ 250
Φλώρος Στέφανος Κ. Πρέ-
βεζα Δρχ. 500
Θεοχαρης Βασίλης Θεσσα
λονίκη Δρχ. 500
Μπριασούλης Ευαγγελος Γ.
ΛΑΥΡΙΟ Δρχ. 500

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Τους αγαπητους μου χω-
ριανούς ευχαριστώ πολύ
για την θερμή υποδοχή
που επεφύλαξαν στον επί-
σαραντα χρόνια ξενιτεμέ-
νο αδερφό μου Κώστα.
Ιωαννης Γακη Βήχας

Αναμνήσεις από τα παιδικά μου

χρόνια

λικρινα για την επιτυχία
σας αυτή. Με όλη την δύ-
ναμη της ψυχής μου απευ-
θύνω ένα μπραβο στη συ-

**Του
Ανδρέα Αν.
Παπαδημητρίου**

ντακτική επιτροπή που
εργάζεται για τον φανο
που φωτίζει κάθε χωρία-

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΣΥΜΠΑΤΡΙΩΤΩΝ

Πρός το Δ.Σ. της Αδελ-
φότητας Κτισταδιωτών
Ιδιαίτερη εντύπωση μου
προκαλεσε η νέα μορφή
της «ΚΟΥΣΟΒΙΣΤΑΣ» κα-
τα την τελευταία έκδοση.
Η μορφή αυτή αποδει-
κνύει την προσπάθεια που
καταβαλλουν οι υπεύθυ-
νοι της έκδοσης για τη
συνεχή βελτίωσή της. Η
προσπαθεια όμως αυτή εί-
ναι επόμενο να δημιουρ-
γεί πρόσθετα έξοδα για
την εκτύπωση και την
ποιοτική εμφάνιση της ε-
φημερίδας. Θέλοντας κι ε-
γώ να συμβαλλω στο να
γίνει η «ΚΟΥΣΟΒΙΣΤΑ»
μας πρώτη εφημερίδα και
με την πεποίθηση ότι εν-
θαρρύνω τους υπεύθυνους
της έκδοσης προς την
κατεύθυνση αυτή, παρα-
καλώ δεχθείτε την ταπει-
νη προσφορά μου από
5.000 δραχμές.

Σπύρος Δ. Τόλης

Απάντηση του Δ.Σ.

Αγαπητέ μας Σπύρο,
θερμα σε ευχαριστούμε

Για το εκκλησιαστικό κτήριο της πλατείας

—Συνέχεια από την 4η σ.

θεσή μας ότι ο δικός μας
παπας, ο παπα-Νίκος Μή-
τσος, θέλει να βοηθήσει
το χωριό μας. Εν τούτοις
έχει κάποιες δυσκολίες: α-
πό τη μια έχει τη γνώμη,
ότι τον εμπνέει ο νόμος
και από την άλλη του
κλείνουν το δρόμο καποι-
οι συγχωριανοί μας, οι ο-
ποίοι δεν θέλουν να παρα-

για την γενναιοδωρη -και
όχι ταπεινή- προσφορά
σου. Διαβεβαιώνουμε δε
και σένα αλλά και όλους
τους συνδρομητές ότι αυ-
τές οι προσφορές όχι μό-
νο δικαιώνουν τις προσπά-
θειές μας αλλά μας δημι-
ουργούν και πρόσθετες υ-
ποχρεώσεις απέναντι στην
«ΚΟΥΣΟΒΙΣΤΑ» τις οποί-
ες με ευχαρίστηση ανα-
λαμβάνουμε.

Μέ την ευκαιρία αυτή
κανουμε γνωστό στους
συνδρομητές ότι υπάρχει
βιβλίο δωρητών στο οποίο
καταχωρούνται όσοι προ-
σφέρουν ποσα πανω των
2.000 δραχμών.

Αγαπητέ Σπύρο, το ό-
νομα σου είναι ήδη κατα-
χωρημένο στο βιβλίο των
δωρητών.

Δ.Σ.

Σημείωση: Στο προηγού-
μενο φύλλο από παραδρο-
μή δεν γραφτηκε το πα-
τρώνυμο του επιστολο-
γράφου Γιώργου Φλώρου
που είναι Βασίλης.

νή μας ψυχή, καθώς και
στους εμπνευστές του. Η
εφημερίδα μας είναι κάτι
που έλειπε από κάθε χωρι-
ανό μας σπίτι. Είναι για
μας τους ξενητεμένους ο
κρίκος που μας συνδέει με
τα αγία χώματα του πα-
νέμορφου χωριού, στα ο-
ποία γεννηθήκαμε και εί-
δαμε για πρώτη φορά το
φώς της ημέρας (έτσι του-
λαχιστο το νιώθω εγώ ό-
ταν την παίρνω στα χέρια
μου), που ήταν μεν αγο-
να αλλά όμορφα και αγνα
Τα ίδια αισθήματα πι-
στεύω θα πλημμυρίζουν
τις ψυχές όλων των ξενη-
τεμένων χωριανών, όταν
την παίρνουν με ανυπομο-
νησία στα χέρια τους.

Και παλι χίλιες φορές
ΜΠΡΑΒΟ Σ' ΟΛΟΥΣ!

Όταν διαβάζω, αγαπη-
τοί μου φίλοι, την εφημε-
ρίδα, η κάθε γραμμή, ο
κάθε τίτλος και η κάθε σε-
λίδα της μου φέρνουν
στο νου μου χιλιάδες θυ-
μίσματα από τα παιδικά
μου χρόνια, που παρακα-
τω θα προσπαθήσω να
σας γράψω τα πιο ζωντα-
να που μου έμειναν βαθια
χαραγμένα στη μνήμη
μου.

Θυμάμαι ότι τα χαρα-
ματα κάθε Κυριακής ή γι-
ορτής, όταν ο παππούς
μου ο Παπα — Δημήτρης
(ο Θεός να τον αναπαύ-
σει!) χτυπούσε την πρώ-
τη καμπανα του Αη — Νι-
κόλα, οι μαναδες μας μας
ξυπνούσαν με το σύνθη-
μα «Παιδια σηκωθείτε ο
παπούς σας χτυπα την
καμπανα!». Ημείς σαν σα-
ίτες πεταγόμαστε από τα
κρεβατια μας και γρήγο-
ρα γρήγορα, αφού ρίχννα-
πο μας και φορούσαμε τα
— Συνέχεια στην 3η σελ.

Πίστωση 600.000 γιά το γήπεδο

Από το κοινοτικό Συμ-
βούλιο του χωριού μας,
λαβame έγγραφο, με το ο-
ποίο μας πληροφορεί ότι
διατέθηκε για το χωριό
για την εκτέλεση έργων
στο γήπεδο.

Ολόκληρο το κείμενο
του εγγραφου θα το δη-
μοσιεύσουμε στην επόμενη
έκδοσή μας.

ΣΤΟ ΒΟΥΝΟ

—Συνέχεια από την 1η σ.
νια.

Απ' εκεί βάλαμε για στό-
χο τη «Σβαρα», γιατί θέ-
λαμε να παμε ίσια στο
βουνό, το θεωρούσαμε υ-
ποτιμητικό να παμε απ'
τους βατούς δρόμους, που
γνωρίζαμε πως υπήρχαν
κι απ' τ' Αγναντίτικο. Έ-
τσι πιασαμε καποτε τα ρι-
ζα του βουνού κι αντικρύ-
σαμε με δέος τους τερα-
στιους πέτρινους όγκους
να υψώνονται καθετοι
μπροστα μας. Τότε συνει-
δητοποιήσαμε πόσο δύσκο-
λη ήταν η επιχείρηση που
αναλαβame, όμως ούτε
σκέψη να γυρίσουμε πίσω
απρακτοι.

Αρχίσαμε λοιπόν να
σκαρφαλώνουμε σαν τα α-
γριοκατσικα, με χέρια και
με πόδια, χωρίς καμμιαν
εμπειρία από αναρριχήσεις.
Χωρίς κανένα μέσο, μόνο
με το ένστικτο φυλαγό-
μασαν στα δύσκολα πε-
ρασματα και προχωρούσα-
με.

Καποτε όμως αρχισαν
να εξαντλούνται οι δυνα-
μεις μας και απ' την κού-
ραση μα κι επειδή ήταν
κιόλας προχωρημένο μεση-
μέρι και δεν είχαμε τίποτα
να φάμε. Όμως η κορυφή
του βουνού, ο μαγικός
«χρυσός» κόσμος, που θ'
αντικρύζαμε απ' εκεί ψηλά,
δεν αφήνε καμμία σκέψη
να περάσει απ' το μυαλό
μας, παρα μόνο πως θα
φτασουμε στο στόχο μας
με κάθε τρόπο. Επιστρατέ-
ψαμε όλες μας τις δυναμεις
δώσαμε θάρρος ο ένας σ'όν
ιλλο, κεντρίσαμε με το φιλότι-
μο σε έναν δυό που μας
φανηκε πεσμένο το ηθικό
τους, και — να μας! — σε
καποια στιγμή πατούσαμε
το πιο ψηλό σημείο των
Τζουμέρκων, την Ξακου-
στή Στρογγούλα.

Ήταν κιόλας απόγευμα.
Γύρω μας μσοκομύριζε το
σοσι, το θυμари κι η ρίγα-
νη, ο ήλιος έλαμπε πανευ-
τυχής, ένα ελαφρύ αερα-
κι δρόσισε τα ιδρωμένα
και ηλιοκαμένα μέτωπα
μας, το τοπίο ήταν μα-
γευτικό παρθένο, μόνον α-
ετοί και όρνια πετούσαν
καπου, απόλυτη ησυχία
γύρω μας. Εμείς όμως δεν
τα βλέπαμε αυτα, η φαν-
τασία μας ταξίδευε στο
μαγικό κόσμο των μακρι-
νων πολιτειών. Πιασαμε
την πιο καταλλήλη θέση

του υψώματος κι αναμεσα
απ' την αρια ομίχλη και
την αντηλια, αντικρύσαμε
πρώτα τα Γιαννενα, ένα
μπλέ καταγαλανο κομματι,
η λίμνη, και στην ακρη
της η πόλη. Όμορφη κι
απόμακρη, μας φανηκε
πραγματικά σαν τη χρυσή
πόλη του παραμυθιού.
Προς την άλλη κατεύθυ-
ση κι ύστερα από επίμο-
νη αναζήτηση διακρίναμε
και την Άρτα. Μείναμε
καμποση ώρα εκστατικοί
είχαμε ακούσει τόσα και
τόσα για τις μακρινές πο-
λιτείες και, τώρα που τις
είδαμε με τα ματιά μας,
γοητευτήκαμε. Πώς να
ζούν αραγε οι άνθρωποι
στις χρυσές πολιτείες! Πό-
τε θα μπορέσουμε κι εμείς
να τις επισκεφτούμε και
να τις γνωρίσουμε από κο-
ντα!..

Όταν τελείωσε το όνει-
ρο θυμηθήκαμε πως είμα-
σταν στην κορυφή του
βουνού, ώρες μακρια από
τα σπίτια μας. Αρχίσαμε
σιγα - σιγα να κατηφορί-
ζουμε. Σ' ένα απόσκιο
βρήκαμε χιόνι, το μόνο
φαγώσιμο, που έλαχε στον
δρόμο μας, κι αρχίσαμε
να τρώμε, χωρίς βέβαια
λα δεν είχαμε άλλη λύση.
Με συχνά σταματήματα,
για να ξεκουραζόμαστε,
φτασαμε καποτε στον Αη
Δημήτρη και ροβολήσα-
με τον κατήφορο προς τη
«Σκαλα». Στης Βασίλ-Θύ-
μιανας, κοντα στον δρόμο
ήταν μια κορομηλια, αλλά
τα κορόμηλα μόλις που εί-
χαν δέσει! δεν αφήσαμε ού-
τε φύλλο!

Άρχισε να βραδυάζει,
όταν πλησίασαμε στο χω-
ριό.

Οι πρώτοι χωριανοί που
μας είδαν, ρώτησαν ανή-
συχοι: Που είσασταν όλη
μέρα; Οι μαναδες μας εί-
χαν ανησυχήσει, αλλά, ό-
ταν είδαν ότι είμαστε κα-
λα, ημερέψαν και ξόρκι-
ζαν να μην το ξανακανου
με.

Τώρα που το ξανασκέ-
πτομαι, ύστερα από τόσα
χρόνια, μου φαίνεται κι ε-
μένα σαν παραμύθι το πα-
ρατολμο εκείνο παιδικό εν-
χείρημα. Μόνον εξασκημέ-
νοι ορειβάτες θα το απο-
πολούσαν. Εκείνα τα
σκληρα χρόνια μας έμαθαν
να μην υποχωρούμε μπρο

Ενέργειες της Αδελφότητας Αθηνών

**Απο την Αδελφότητα Α-
θηνών, λαβame και δημο-
σεύουμε το παρακατω έγ-
γραφο, που αποτελεί απα-
ντητική επιστολή του Υ-
πουργείου Προεδρίας Κυ-
βερνήσεως, σχετικά με την
αξιοποίηση του σπηλαιου
«Ανεμότρυπα».**

Απαντώντας στην πα-
ραπανω ερώτηση των βου-
λευτών κ.κ.. Ελ. Παπαδη-
μητρίου και Αθ. Κονταξή,
η οποία κατατέθηκε στη
Βουλή των Ελλήνων, σας
πληροφορούμε τα εξής:

1. Ο αριθμός των γνω-
στών σπηλαιών της Ελλα-
δας υπερβαίνει τις 7.000.
Από αυτα πανω από εκα-
τό, μεαξύ των οποίων και
το σπήλαιο «Ανεμότρυπα».
Πραμαντων, έχουν χαρα-
κτηρισθεί από την Ελληνι-
κή Σπηλαιολογική Εταιρεία
α σαν αξιοποιήσιμα τουρι-
στικά.

2. Ο ΕΟΤ μέχρι σήμερα
ενίσχυσε κατα περίπτωση
προσπαθειες της Τοπικής
Αυτοδιοίκησης για συγκε-
κριμένες αξιοποιήσεις σπη-
λαιών, όταν μεταξύ των
αλλων έκρινε ότι υπάρχει
καταλληλη μελέτη και προ-
υπολογισμό τόσο για τα ε-
σωτερικά έργα διευθέτη-
σης, όσο και για τη δια-
μόρφωση του εξωτερικού
χώρου, παντοτε σε συσχέ-
τισμό με τις δυνατότητες
τουριστικής αναπτυξης κα-
θε περιοχής.

3. Στη συγκεκριμένη πε-
ρίπτωση, για την αξιοποι-

ηση του σπηλαιου «Ανε-
μότρυπα» Πραμαντων,
στο οποίο ας σημειωθεί ό-
τι έχει γίνει μερική διευθέ-
τηση του εσωτερικού χώ-
ρου, ο ΕΟΤ θα μπορούσε
να εξετασει τη δυνατότη-
τα συμβολής στη δαπάνη
για την αποπερατωση των
εσωτερικών έργων και τη
διαμόρφωση του εξωτερι-
κού χώρου, αν εξασφαλι-
σθούν τα παρακατω.

α) Πλήρης μελέτη με
πρυπολογισμό για τα ε-
σωτερικα και εξωτερικα

έργα με σχετική έκθεση
του Νομαρχιακού Συμβου-
λίου για τη σκοπιμότητα
του έργου.

β) Έγκριση για την α-
ξιοποίηση από την αρμό-
δια Εφορεία Παλαιοανθρω-
πολογίας και Σπηλαιολογι-
ας του Υπουργείου Πολι-
τισμού και Επιστημών,
στην οποία θα πρέπει να
σταλθούν τα παραπανω
παράλληλα με τον ΕΟΤ.

Ο Υπουργός Προεδρίας
Κυβερνήσεως
ΑΓΑΜ. ΚΟΥΤΣΟΓΙΩΡΓΑΣ

Αναμνήσεις από τα παιδικά μου χρόνια

—Συνέχεια από την 2η σ.

καλα μας, συγκεντρωνόμα-
στε μπροστα στο σπίτι
του μπαρμπα Λια που ή-
ταν παντα έτοιμος και
μας περίμενε.

Κάθε τέτοια μέρα από
μέσα ακουγόνταν η φωνή
της μανα-τρανής (της πα-
παδίας) να μας λειει «Δεν
πιστεύω να φαγατε τίπο-
τα, πρέπει να παρετε το
αντιδωρό σας από του
παπού σας το χέρι!».

Μετα ο μπαρμπα -Λίας
μας έβαζε όλα τα παπα-
δόγγονα μπροστα και κα-
τηφορίζαμε από τη Τζού-
μα γρήγορα γρήγορα για
τον Αη — Νικόλα, να προ-
λαβουμε να χτυπήσουμε
την δεύτερη και τρίτη κα-
μπανα ημείς οι μικρότεροι
και να αισθανθούμε την
ικανοποίηση από το γλυ-
κό κελαηδημα της, ο δε

Μήτσος σαν μεγαλύτερος,
να διαβασει με καμαρι
τον Απόστολο (Αδελφοί!..)

Τη στιγμή αυτή θυμα-
μαι το εξής: Όταν τελείω-
νε η εκκλησία και πέρανα-
με το αντιδωρό μας, βγαίνα-
με και καθόμαστε για λί-
γο κατω από τον γέρο
πλατανο και εκεί όλοι οι
συγχωρινοί μας έρχονταν
και ρωτούσαν τον μπαρ-
μπα —Λια τί έγινε καποια
υπόθεσή τους που, όπως
παντα την είχαν αναθέσει
σ' αυτόν. Αντιδρούσαν α-
ναλογα με την καλή ή κα-
κή πορεία της υπόθεσής
τους, οπότε ο μπαρμπα—
Λίας κουνούσε το κεφαλι
του με καποια σημασία
και με εκείνο το μελιχίο
ύφος του και το μικρό
χαμόγελο έλεγε το αμίμη-
το εκείνο: «Δεν πειράζει,
παλι ο Λίας φταίει!!»

(Συνέχεια στο επόμενο)

Ρεκόρ επιτυχιών στις εισαγωγικές εξετάσεις

Τα αποτελέσματα των
φετεινών εισαγωγικών εξε-
τασεων στα Α.Ε.Ι. έδωσαν
στα παιδια των συγχωρι-
νων μας ένα ρεκόρ επιτυχι-
ών.

Συγκεκριμένα πέρασαν
δέκα παιδια των οποίων
δημοσιεύουμε παρακατω
τα ονόματα. Είναι πολύ
πιθανό ναχομε παραλει-
ψει καποια ονόματα, γι'
αυτό, στο επόμενο φύλ-
λο θα επανέλθουμε στο ι-
διο θέμα αφού προεξο-
φλούμε την δικια σας βο-
ήθεια.

Ακολουθούν τα ονόματα
των επιτυχόντων.

**Βασίλης Κ. Γιαννακης, Σχο-
λή Ευελπίδων,
Δημήτρης Κ. Βήχας ΕΜΠ**

Σπύρος Γ. Καλύβας Πολυ-
τεχνείο Θρακης.

Πέτρος Π. Καλύβας Φυσι-
κομαθηματική.

Γιώργος Ν. Θεοχαρης Παι-
δαγωγική Ακαδημία Ηρα-
κλείου

Ελένη Γεωργ. Ρίζου (κόρη
της Αφροδίτης Θ. Παπα-
κώστα) Οικονομικό Θεσσα
λονίκης.
Χρυσούλα Στ. Βήχα Λογι-
στών.

**Σπύρος Αρ. Παπαθεοδώ-
ρου** ΚΑΤΕΕ Χαλκίδας
Ελένη Μιχ. Παππα Δασο-
πονία Πατρών.

Αθανασία Στελ. Μπιτχαβα
Εσφυθρός Σταυρός Αθηνas
**Συγχαιρούμε όλους τους
επιτυχόντες και ευχόμα-
στε καλή σταδιοδρομία.**

Για το εκκλησιαστικό κτήριο της πλατείας

—Συνέχεια από την 1η σ. έγγραφο αυτό μόνο αυτός για λογαριασμό του εκκλησιαστικού συμβουλίου.

Εξαιτίας του εγγράφου αυτού το κοινοτικό συμβούλιο ζητάει στις 4.8.83 από το εκκλησιαστικό συμβούλιο, με γραπτή αίτηση που έχει αριθμό πρωτοκόλλου 499, την παραχώρηση του κτιρίου. Στην αίτηση αυτή, που φέρνει την υπογραφή του Προέδρου, του γραματέα και όλων των συμβούλων, ορίζονται σαφώς οι όροι της δωρεάν παραχώρησης: ότι το κοινοτικό συμβούλιο θα ανεγείρει, με δική του χρηματική δαπάνη, στην θέση του σημερινού εκκλησιαστικού κτιρίου νέο διώροφο οίκημα ότι τα σημερινά 45 τετραγωνικά μέτρα του ισόγειου θα παραδοθούν στην Εκκλησία και θα είναι στην ιδιοκτησία της ότι το ανώγειο θα είναι στην ιδιοκτησία της κοινότητας, χωρίς αυτή να έχει το δικαίωμα να το νοικιάσει ή να το μεταβιβάσει ή να το πουλήσει ή να το δώσει σε τρίτους για κάποια χρήση. Στη συνέχεια προστίθενται πιο αυστηροί όροι: το ανώγειο να περιέλθει στην ιδιοκτησία της Εκκλησίας, σε περίπτωση που δεν θα χρησιμοποιηθεί από την Κοινότητα. Σε περίπτωση παλι, που το ισόγειο θα εγκαταλειφθεί μισοτελειωμένο περισσότερο από πέντε χρόνια να περιέλθει ολόκληρο το οίκημα στην Εκκλησία και, τέλος, σε περίπτωση αθέτησης των παραπάνω όρων, να χάσει η κοινότητα κάθε δικαίωμα στο κτήριο, χωρίς καμία αποζημίωση. Κλείνοντας την αίτησή του, το κοινοτικό Συμβούλιο προτείνει να υπογραφεί, με έξοδα της Κοινότητας, επίσημο συμβόλαιο, αφού συμφωνήσουν και τα δύο μέρη και αφού εγκρίνει τη παραχώρηση αυτή η Ιερά Μητρόπολη της Άρτας.

Ο παπα-Νίκος μένει αμετακίνητος και στέλνει στο Κοινοτικό συμβούλιο καινούργιο έγγραφο με ημερομηνία 14.8.83 και αριθμό πρωτοκόλλου 22.

Σε αυτό δηλώνει παλι, ότι η παραχώρηση του κτιρίου με αντίπαροχή απαγορεύεται από τον ισχύοντα νόμο και ότι «λόγω

διαφωνίας των συγχωριανών μας» δεν μπορεί να προβεί σε καμία συμφωνία ή ενέργεια και υπογράφει παλι με τον τρόπο που αναφέραμε παραπάνω.

Κατά τη διάρκεια της ανταλλαγής των εγγράφων αυτών, πρέπει οι δυο φορείς του χωριού μας να πραγματοποιήσουν στο δεσπότη μας την παρασταση που αναφέραμε στο προηγούμενο φύλλο της εφημερίδας μας. Υπενθυμίζουμε και παλι, ότι ο δεσπότης μας βρήκε ευνοϊκούς για την Εκκλησία τους όρους και έδωσε προφορικά την έγκρισή του για την παραχώρηση με αντιπαροχή.

Μετά την παρουσίαση των πραγμάτων, θεωρούμε υποχρέωσή μας να παρουσιάσουμε θέση πάνω στο επίμαχο αυτό θέμα του χωριού μας. Έχουμε τη γνώμη ότι δεν υπάρχει νόμος που να απαγορεύει τη δωρεάν παραχώρηση εκκλησιαστικής περιουσίας για κοινωνικές σκοπούς, Σίγουρα ο νόμος θα απαγορεύει τη δωρεάν παραχώρηση σε ιδιώτες. Μήπως έχει κατι τέτοιο υπόψη του ο παπα Νίκος; Όλοι μας γνωρίζουμε ότι η Εκκλησία της Ελλάδας έχει παραχωρήσει στην ελληνική πολιτεία αρκετές εκτασεις για την ανέγερση Σχολείων, Πανεπιστημίων Νοσοκομείων κι άλλων δημόσιων κτιρίων. Είναι αυτό παρανομία; Κι αν παρανόμησε εκεί η Εκκλησία, γιατί να μην παρανομήσει και στην περίπτωση μας, προκειμένου να αποκτήσει πνευματικό κέντρο το χωριό μας; Δεν ξέρουμε τον τρόπο με τον οποίο απόχτησε η Εκκλησία αυτόν τον κεντρικό χώρο του χωριού μας. Ξέρουμε όμως τι έχει συμβεί στην υπόλοιπη Ελλάδα: τον καιρό της Τουρκοκρατίας, οι Έλληνες παραχωρούσαν την περιουσία τους στην Εκκλησία, για να μην την εκμεταλλεύεται ο κατακτητής και επειδή πίστευαν ότι, όσο μεγαλύτερη περιουσία θα είχε η εκκλησία, τόσο περισσότερη βοήθεια θα έβρισκε τότε ο κατατρεγμένος ράγιας. Κι αυτό, γιατί ο σουλτανος είχε παραχωρήσει ιδιαίτερα προνόμια στην Εκκλησία. Έτσι η Εκκλησία βρέθηκε να διαθέ-

τει τεράστια περιουσία. Αυτά τα έχουν υπόψη τους οι εκαστοτε αρχιεπίσκοποι της Ελλάδας και γι' αυτό, όταν χρειάζεται, παραχωρούν ένα μέρος της εκκλησιαστικής περιουσίας στο Ελληνικό κράτος για κοινωνικές σκοπούς. Είναι κατί, που το κάνει από μόνη της η Εκκλησία, χωρίς να την υποχρεώνει κανείς. Είναι φανερό ότι δεν την εμποδίζει κανένας νόμος.

Συνεπώς, φαίνεται ότι στην περίπτωση μας καποιος από τη μεριά της Εκκλησίας δεν θέλει να γίνει η παραχώρηση του επίμαχου κτιρίου και γι' αυτό γίνεται η επίκληση του νόμου κατά τη γνωστή παροιμία «η νοικοκυραϊα δεν θέλει να ζυμώσει κοσκινάει σαρανταμέρες». Παντως, το πρόβλημα του νόμου, είναι εύκολο να μας το λύσει κάποιος δικηγόρος.

Τελειώνοντας, θα θέλαμε να προσθέσουμε και τα εξής: μολονότι ο παπα Νίκος υπογράφει τα έγγραφα «Δια το εκκλησιαστικό συμβούλιον» μόνον αυτός, δεν θέλουμε να πιστέψουμε ότι παίρνει και τις αποφασίες μόνον αυτός, για λογαριασμό των λων, χωρίς να έχει τη σύμφωνη γνώμη τους.

Εν τούτοις, δεν ξέρουμε τι είναι εκείνο που οδήγησε το συγχωριανό μας Βασίλη Μπιτχαβα να παραιτηθεί από το εκκλησιαστικό συμβούλιο της ενορίας του Αγίου Νικολάου του χωριού μας. Μήπως πρόκειται για διαφωνία του με τον τρόπο που παίρνει τις αποφασίες του ο παπα Νίκος; Θα θέλαμε επίσης να επισημανουμε ότι ο καθε παππας πρέπει να αντλεί δύναμη από την αγάπη και το σεβασμό που τρέφουν στο πρόσωπό του οι πιστοί της ενορίας του. Στην περίπτωση που καποιος λειτουργός του Υψίστου δεν εργάζεται για το καλό των πιστών της ενορίας του, δεν θα πρέπει να περιμένει την ώρα που θα εξαναγκαστεί να φύγει, θα πρέπει μόνος του να απαλλάξει το ποίμνιό του από την παρουσία του. Θα θέλαμε τέλος, να δηλώσουμε την πεποί-

—Συνέχεια στην 2η σελ.

ΤΑ ΕΘΙΜΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ΜΑΣ

—Συνέχεια από την 1η σ.

να από αυτά, και θα στολίζουν σαλόνια των πόλεων. Έπαψε η καλλιέργεια του σιταριού. Κατασυνέπεια και τα σχετικά έθιμα με το θέρισμό και αλώνισμα έσβησαν.

Απο τα παραπάνω, αν και αναφέρονται σ' ένα ορισμένο τόπο, δηλαδή το χωριό μας, γίνεται φανερό πως στο μαρασμό αρκετών εθίμων συντελούν πολλοί λόγοι. Αναφέρω μερικούς.

1) Η ανακαλυψη των γεωργικών μηχανημάτων σκότωσε ένα πλήθος από εργατικά έθιμα.

2) Όπου εγκαταλείφτηκε η καλλιέργεια των δημητριακών, επειδή δεν συνέφερε τους αγρότες, εκεί τα σχετικά έθιμα έσβησαν 3) Οι ανέσεις που προσφέρει ο πολιτισμός (ρεύμα, ψυχαγωγία, ύδρευση).

4) Το ξερίζωμα των πληθυσμών από τους τόπους τους εξαιτίας πολεμικών περιπετειών και η αναμειξή τους με αστικούς πληθυσμούς συνετέλεσε στον εξαφανισμό των παλιών τοπικών εθίμων.

5) Δεν πρέπει να παραλειφθεί και η στάση της Εκκλησίας, που σε πολλές περιπτώσεις ήταν εχθρική απέναντι σε ορισμένα έθιμα, επειδή δεν ήταν σύμφωνα με τη χριστιανική διδασκαλία ή τα καλά ήθη π.χ. και σήμερα, σε ορισμένες περιοχές της πατρίδας μας η εκκλησία δε βλέπει με καλό ματι τον καρνάβαλο.

Οι μεταβολές των εθίμων συμβαίνουν ασυνείδητα, δηλαδή χωρίς ο λαός να το καταλαβαίνει. Μια κοινωνία σπανία θα παψει συνειδητά να τελεί ένα έθιμο ή θα εισαγει νέο. Η δύναμη της εμμονής στην παραδοση είναι τόσο ισχυρή, ώστε ο τύπος, η μορφή ενός εθίμου, εξακολουθεί να τηρείται και όταν ακόμη το έθιμο έγινε ακατανόητο και είναι πλέον συνήθεια νεκρή. Νεκρό είναι το έθιμο, όταν εκείνος που θα το κάνει, δεν καταλαβαίνει, γιατί το κάνει, όταν ως ερμηνεία δίνεται η απάντηση «Το κάνουμε επειδή έτσι το βρήκαμε από τους παλιούς». Αντίθετα ζωντανό

είναι το έθιμο, όταν εκείνος που κάνει μια πράξη, καταλαβαίνει και την έννοιά της.

Η μορφή των εθίμων, μπορεί να εξωραϊστεί ή να απλουστευθεί και να αναμιχθεί με μορφές άλλων εθίμων, όπως συμβαίνει με τα δημοτικά τραγούδια, όπου στίχοι ενός δημοτικού μεταφέρονται σε άλλο.

Απλούστευση και θάνατος εθίμων, παρατηρούνται συνήθως στα αστικά κέντρα π.χ. ο μαύρος επίδεσμος που σκεπάζει τα ματια και μία χαρτινή μύτη αποτελούν την όλη μεταμείωση κατά τις αποκριές.

Η διατήρηση, η μεταβολή, ή η εξαφάνιση της μορφής του εθίμου συνδέεται και με τη μεταβολή της έννοιας του. Επειδή σε κάθε έθιμο υποκειται ως βάση κάποια πίστη του λαού, κάθε αλλαγή στην πίστη αυτή του λαού, έχει ως αποτέλεσμα τη μεταβολή της έννοιας του εθίμου π.χ. το δαχτυλίδι αρχικά ήταν σύμβολο δουλείας, υποταγής, έπειτα όμως έγινε σύμβολο δεσμού και αιώνιας αγάπης, μεταξύ των παντρεμένων. Αυτό έγινε, γιατί ο λαός άλλαξε αντίληψη για τη σημασία του δαχτυλιδιού. Διαφορα αίτια συντελούν και στην αναβίωση νεκρών εθίμων, ιδίως όταν αυτά συνδέονται με ιστορικές μνήμες ή την επιστροφή στις ρίζες μας.

Άλλοτε παρατηρούμε μεταδοση εθίμων από λαό σε λαό. Π.χ. το Χριστουγεννιάτικο δέντρο πρέπει να μας ήρθε από τη Γερμανία.

Από όσα γραφθηκαν, βγαίνει το συμπέρασμα γιατί ένα έθιμο σβήνει και ένα άλλο διατηρείται και αναπτύσσεται. Ότι δε συμβιβάζεται πλέον με τις αντιλήψεις, τα αισθήματα, τις ανάγκες του λαού μας είναι επόμενο να σβήσει αργά η γρήγορα. Όποιο όμως έθιμο δεν απομακρύνεται από τη σκέψη και τα αισθήματα του λαού και δίνει χαρά και ελπίδα στη ζωή, είναι βιώσιμο.

ΤΕΛΟΣ

Ανδρέας Σ. Γιαννακής